

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu:	Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony:	V/2
Datum vytvoření:	4.6.2013
Autor:	Bc. Marie Horvátová
Určeno pro předmět:	Zbožíznalství
Tematická oblast:	Textilní zboží, tkaniny, pleteniny, netkané textilie, základy sortimentu oděvního zboží, kožešiny
Obor vzdělání:	Obchodník (66–41–L/01) 2. ročník

Název výukového materiálu: Textilní galanterie měkká

Materiál byl vytvořen v souladu se ŠVP příslušného oboru vzdělání.
Popis využití: Název výukového materiálu byl vytvořen s pomocí programu PowerPoint, na závěr shrnutí a procvičování kontrolních otázek.

Výkladová hodina s procvičováním – diskuze

TEXTILNÍ GALANTERIE MĚKKÁ

Sortiment měkké galanterie zahrnuje:

- příze
- nitě
- stuhy a prýmký
- krajky
- leonské zboží
- výšivky a tyly

PŘÍZE

Vyrábějí se z bavlny, vlny, viskóзовých, syntetických materiálů. Skají se dvojnásobně nebo jednoduše, opalují se, mercerují, bělí, barví.

Podle způsobu použití se příze dělí na:

Vyšívací příze – používají se na vyšívání, obšívání dírek, na ozdobné stehy. Prodávají se v několika druzích, a to

- **perlovka** – bavlněná mercerovaná příze
- **mouliné** – bavlněná opalovaná příze, mercerované příze, skládá se volně ze 6 přízí dohromady

Látací příze – pro ruční látání ponožek,
vyrábí se v mnoha barvách

Mercerovaná příze – Aeskulap, Sněhurka –
používají se na háčkování, pletení i vyšívání

Pletací příze – vyrábí se v různých druzích,
používá se na ruční a strojní pletení, háčkování,
dodává se v klubkách o hmotnosti 50 a 100 g,
v přadenech o hmotnosti 100 g. Prodávají se
pod různými názvy např. Daniel, Yetti, Maarlen,
Lada, Bambina, Carnival, Marion, Sisi, atd.

NITĚ

Nitě se dělí podle způsobu použití na *ruční a stojní*. Vyrábějí se z bavlny, viskózy, syntetických vláken (PAD, PES) nebo ze směsi těchto materiálů. Dodávají se různě upravované například opalované, parafínované, leštěné.

Stehovka – z bavlny nebo viskózy, je na cívkách po 1 000 m, používá se na sestehování oděvů a po ušití se vypárají.

Vrchní šicí nitě – používají se na strojové vrchní šití, ale i pro ruční šití. Dodávají se na cívkách po 225 m.

Spodní šicí nitě – jsou určeny pro strojové šití do člunku šicího stroje, který tvoří spodní steh.

Šicího hedvábí – používá se na strojové a ruční šití. Vyrábí se z polyamidu, polyesteru nebo v kombinaci s bavlnou.

Dírkové hedvábí – používá se na obšívání dírek, používá se viskózosé hedvábí, je v různých barvách.

Lněné nitě – vyrábí se ze lnu, jsou pevnější než bavlněné a proto se hodí k přišívání knoflíků. Vyrábí se v barvě rezné, černé, zelené, hnědé.

STUHAŘSKÉ VÝROBKY

STUHA – je plošná textilie, která se vyznačuje kolmým provázáním dvou soustav nití. Má pevné okraje a ozdobný charakter.

Taftka (taftová stuha) – vazba plátnová, materiál viskóza, polyamid, barevná i potištěná, šíře 6 až 110 mm, používá se k adjustaci (balení), do vlasů, k ozdobným účelům.

Keprovka – (keprová stuha) vazba oboustranného lomeného kepru v šířce 6 až 60 mm v různých barvách. Používají se na poutka k ručníkům, jako krajovka, lemovka, ke zpevnění švů a podobně.

Atlaska – (atlasová stuha) vazba atlasová, jednobarevná nebo potištěná, šířka 6 až 110 mm. Používá se k lemování, ozdobným účelům.

Rypska – (rypsová stuha) vazba plátnová se silnějším útkem, takže má stuha charakteristické příčné žebrovaní, je v různých barvách, slouží k ozdobným účelům.

Dámská kloboukovka – je rypsová stuha z viskózového hedvábí, vazba plátňová se silnějším útkem, který vytváří žebrování. Vyrábí se v různých barvách a v šíři 12 – 70 mm.

Lemovka – název pro všechny stuhy v plátňové vazbě v šíři 6 – 40 mm. Používají se k lemování Oděvů, ke zpevňování švů, poutka k ručníkům, utěrkám atd.

Kobercovka – používá se k začistištění kobereců, je v různých barvách, šíře 40 – 60 mm.

Záclonovka – (záclonová lemovka) je z bavlny nebo PAD, PES v různých vazbách. Má vetkanou šňůrku na řasení. Používá se k zavěšování záclon a k stejnoměrnému řasení.

Tkaná zoubkovka – tkanice ve vazbě plátnové s okrajem ve tvaru vlnovky. Používá se k ozdobnému lemování prádla.

Chránítka – paspulka v keprové vazbě se zesíleným okrajem. Používá se k lemování dolního okraje kalhot.

Sametka – vlasová tkanina v šíři 6 – 60 mm.
Používá se k ozdobným účelům na oděvy,
jako stuhy do vlasů, motýlek ke košili.

Tkaná pruženka – (prádlová guma) používá se
na prádlo a vyrábí se v šíři 10 – 70 mm.
Pruženky se vyrábí.

- dírková
- šlová
- podvazková

Věncovka – používá se k věncům a kyticím

Krojová stuha – používá se ke krojům, je bohatě zdobená

Leonská stuha – vyrábí se z kovových nití a používá se k adjustaci, k ozdobným účelům.

PRÝMKAŘSKÉ VÝROBKY

Prýmek je úzká textilie vyrobená z různých druhů přízí, nití a polotovarů.

Podle výrobní technologie dělíme prýmky na:

- galonové
- proplétané

Proplétaný prýmek – má plošný, kruhový i čtverhranný tvar s diagonálně provázanou opletenou soustavou nití. Kraje plochých Prýmků jsou pevně provázány.

Galonový prýmek – má plošný tvar s podélnou a příčnou soustavou, vzájemně provázanou pletařskou technikou.

Tresa – proplétaný prýmek z různých materiálů hladkého oboucího povrchu. Používají se k ozdobě oděvů, k lemování prádla apod.

Lacetka – proplétaný plochý prýmek z viskózového hedvábí, oboucího, lesklého povrchu. Používá jako záložka do knih, na háčkování, k jiným ozdobným účelům.

Hadovka – proplétaný plochý prýmek z bavlny nebo viskózy. Používá se k ozdobě, oděvů, krojů apod.

Sutaška – proplétaný plochý prýmek s diagonálně propletenou bavlněnou nebo viskózovou přízí. Povrch sutašky je rovnoměrný s jednou nebo dvěma podélnými rýhami. Dodává se v různých barvách, používá se k ozdobě šatů, krojů, Stejnokrojů.

Dutinka – proplétaný dutý prýmek z Ba, Vs, PAD. Používá se k ozdobným účelům.

Proplétané pruženky – gumy, které se využívají na prádlo, oděvy atd.

Rozeznáváme pruženky:

- prádlová
- rýžková
- dírková
- krajková
- okrouhlá

Ozdobné galonové prámky jsou ploché prýmky z bavlněné, viskóзовé příze, popřípadě i z leonských nití nebo polyamidu.

Vyrábějí se jednobarevné i pestré. Používají se k ozdobě prádla, oděvů, klobouků, nábytku, k dekoraci a k podobným účelům.

Patří sem:

- záclonové třásně
- kobercové třásně
- kroucená šňůra
- leonské třásně
- nábytkový trapez
- galonový ozdobný prýmek různého provedení

TYLY, KRAJKY, VÝŠIVKY

Krajkářské výrobky jsou textilie vytvářené splétáním nebo obtáčením nití několika soustav. Vyznačují se velkou jemností, pracností a rozmanitostí vzorů.

Materiály:

- bavlna
- polyamid
- polyester

Krajky valencienské – jsou vytvořeny jako proužek, jeden okraj je zoubkovaný, druhý rovný. Vyrábí se v šíři 0,7 do 15 cm v různých barvách. Používá se k ozdobě dámského prádla.

Krajky paličkové – vyrábějí se na paličkovacích trojích, je to napodobenina ruční paličkové krajky s omezeným počtem paliček. Používají se k ozdobě prádla, konfekce atd.

Tylové krajky – vyrábí se na tylových strojích s typickými čtyřhrannými, šestihrannými nebo obdélníkovými očky. Používají se ke zdobení prádla.

Výšivky

Pro výšivky se používá různý podkladový materiál. Používá se např.:

- Tyl
- Batist
- Monofil

Výšivky slouží k oděvním účelům, ke zdobení halenek, kabelek, dětského zboží atd.

Otázky k opakování

1. Co zahrnuje sortiment měkké galanterie?
 2. Jaké máme příze?
 3. Co víte o nitích?
 4. Co je to stuha?
 5. Co je to prýmek?
 6. Jaké máme stuhy?
 7. Jaké máme prýmky?
 8. Co jsou tyly, krajky a výšivky.
-